

Szegedi Kovács György

A nagy hangolás

Egy ugrással kint teremtem a teraszon, belepattantam hintaszékembe, s föltettem tappancsaim a korlátra. Két lábfejem közé szorítottam a napot, ami már szökni próbált a keleti horizonton. Azzal szórakoztam, hogy nem mozdultam és a nap szép lassan mindig elbújt a másik talpam alatt. Lám, ilyen egyszerű kísérlet is elég ahhoz, hogy bizony mozgásban van minden. Ekkor megpendült egy gitárhúr.

Ha egy rajzfilmben lettem volna, biztosan rezgett volna egész testem talán egy percig is, míg csak hullámozása ki nem alszik. Így, tizennégy évesen már jól ismertem minden nagy külföldi és magyar együttest, rajongtam értük.

Gyorsan kidugtam a fejem a teraszról a szomszéd lakás felé. Menő Ernő csörtetett ki egy gitárral, meg egy székkal és a cigivel a szájában, mert nem tudtuk, hogy is néz ki Menő Ernő cigi nélkül a szájában. Talán nem is láttuk úgy még.

És arra is rájöttem, hogy Ernő biztosan látta cipőm orrát s azért pendítette meg a húrt: most aztán valami igazi nagy menő dolog következik, hogy csak úgy tátjuk majd a büdös szánkat az öcsémrel - ezt gyakran mondta nekünk -, én pedig azonnal szóltam is Öcsinek, lehet, hogy most lesz valami: Ernő kihozott egy gitárt.

Nem is tudtuk, hogy egyáltalán van gitárja. Azzal tisztában voltunk, hogy Ernőnek nagy a füstje, meg persze a haja is. Amikor a hosszú haj lett a divat, az elsők között kezdte növeszteni. Onnantól semmi hajvágás, fazonigazítás. Igazi paraszt-rockos lett.

A huszonöt éves Ernő nálunk lakott a szüleivel albérletben már vagy két éve. Együtt dolgozott a család az algyői olajfúrásoknál, hogy ott építsék a szocializmust, ahogy azt a felnőttek mondani szokták.

Elindultunk a szomszéd teraszhoz Ernőt bámulni. Aztán eszembe jutottak a lányok; Amália és Szilvia. Gyorsan elküldtem értük öcsit. Amália már tizennyolc, igazi nő, Szilvia csak tizenöt, de nekünk már maga, a megtesztelt nő.

Ernő pedig épp ezt akarta; vegyük őt körül, figyeljünk rá, csodáljuk benne a kor sajátosan közölt újhullámát.

- Gyertek tőkhöz! Ha segítetek, előbb lesz kész - kiáltott oda már messziről, cigijét oldalt fordítva.

- Mit csinálsz? - kérdeztem odaérve hozzá.

- Nem látod?! Behangolom ezt a szart! - mondta nagy hanggal, mintha nekem tudnom kellett volna, miért hurcolkodott ki. De micsoda dögösség, a gitárt szarnak nevezte.

Közben a lányok is megérkeztek, de nem mertek bejönni az udvarba, csak a kerítés mögött kuncogtak, lökdösődtek. Nem igazán ismerték Ernőt. Néha kérdezősködtek tőlem, ki ez a srác, honnan jött, hány éves, nem is rossz a haja.

- Mit segítsünk? - kérdeztem újra.

- Majd mondom, nyugi! Ki az a fekete buksza?

- Itt laknak nem messze. Ha kész lesz, játszol valamit?

- Hát, ha minden jól megy - nagy slukkot szívott -, bármit, amit akartok.

- Hú de jó - dörzsöltem a kezem. - A Bee-Geestől tudsz számokat, vagy a Rolling Stonestól.

- Persze, mindegyiktől! - szinte kiáltotta, olyan erővel, hogy a lányok is hallhassák.

Hallották is, mert azonnal abbahagyták a viháncolást, némán figyeltek. - De utálom a külföldet. Tudod ki majomkodik velük. Én Omegán és Illésen élek. Nálam ők léteznek! Ez a muzsika haver!

Nem értettem miről beszél, úgy tűnt nagy marhaság amit mond, mégis tiszteltem érte. Mert volt véleménye és jól állt neki. Szerettem én az Omegát is, az Illést is és kezdtem eltelni magamtól; micsoda laza csapat jött itt össze nálunk. Igyekeztem minél bevalóbb, vagányosabb pózt felvenni a lányok előtt. Izgatott voltam nagyon; tudtam: ha majd indul az Illés zene, az lesz igazán a csúcs-hangulat.

Nagyon lassan ment a hangolás.

Ernő csak szenvedett, gürcölt, szürcsölt, újra és újra rágyújtott, törölgette, simogatta kopott hangszerét. Rengeteget gondolkodott, törte a fejét, ilyenkor arcát a tenyerébe temette, hosszan maradt így, majd hirtelen felragyogó tekintettel újra nekiveselkedett.

Mutató ujját gyakran fölemelte, jelezvén, valami fontos még hátravan, valami nélkülözhetetlen mindig kimarad, azt pedig bizony pótolni kell. Többször bement a lakásba öt-tíz percekre. Egyszer kávé is főzött, aztán meggyulladt a haja a cigijétől. Majd jól orron is suhintotta egy elszakadt húr, azt is pótolni kellett.

És mi csak türelmesen vártunk, reménykedve. A lányok távolabb mentek a kerítéstől, de azért igyekeztek

hallótávolságon belül maradni. Amália viszont kezdett morgolódni, hogy mi lesz már. Egyre gyakrabban hívott a kerítéshez.

Hirtelen Ernő nagy lendülettel kirobbant a lakásból. Egy piros pánttal a nyakába akasztotta a gitárt, mélyen megszívta cigarettáját, s mióta vele vagyunk először, kivette a szájából, aztán kezét a magasba emelve valami angolos szöveget ordított:

- Kamón évibádi bejbi bejbi bejbi!

Döbenten álltunk a lépcső alján, s csak néztünk föl Ernőre megbabonázva néhány végtelennek tűnő pillanattal. Majd visszatette szájába a cigarettát, mélyen meghajolva, magas hangon pengetett egy húrt, és hatalmas mozdulattal fölcsapta hosszú haját.

Teljesen libabőrös lettem. Kinéztem a lányokra is, a kerítésbe kapaszkodtak, nagy kerek volt a szemük s tátva volt a szájuk.

Kiáltani tudtam volna örömben; Ernő tud, mégis tud.

- Ismeritek a Gyöngyhajú lányt?! - kiáltotta.

- Igeen! - zúgott rá a válasz.

Ernő ekkor mutató ujját újra fölemelte, valami még mindig hibádzik. Letámasztotta gitárját a korláthoz, berohant a lakásba és többé nem jött vissza.

Talán még negyed órát vártunk rá.

Szörnyű érzés volt. Évek múlva már szerettem volna vele találkozni. Megköszönni azt a pár órát, hogy olyan jó volt együtt, mert tényleg boldogok voltunk, de azt hiszem, ő még nálunk is sokkal boldogabb volt.

A legjobban az fájt, hogy többé nem foglalkozott velünk, sokszor köszönés nélkül elzúgott mellettünk az udvaron.

Hamarosan megtudtuk, hogy Szegedre költöznek.

Költözésük napján késő délután értem csak haza, nem tudtam tőlük elköszönni. Megdöbbenve álltam, amikor anyukám Ernő kopott gitárjával fogadott.

- Nézd csak! Itt hagytak egy gitárt, azt mondták, legyen a tied.

Este a szobámban óvatosan a kezembe vettem. Tenyeremmel megsimogattam kopott dobját. Újra végiggondoltam a nagy hangolást, s törtem a fejem, miért hagyta itt. Majd sodortam papírból egy cigaretta formát, számba vettem, úgy oldal fordítva, magas hangon pengettem egy húrt, s dobáltam föl, meg össze-vissza képzelt hosszú hajam.

A katona vére

Bunkó olyan görnyedve ülte meg lovát, mintha aludna rajta. Kipödört, vastag bajusza már a jelvényeit söpörte. A másik lovas éberebbnek tűnt, messze előre nézett üveges szemekkel.

Itt mentek végig reggelente a Lenin utcán, egészen a Jugoszláv határig, délután meg vissza, és akkor mentünk mi a lányokkal eléjük.

Nagyon féltem a lovaktól, csak messziről örültem a jövetelüknek, de a két kislány a szomszédból néha felült az egyik katona elé, a kedves katona elé.

A lányok nevezték el kedves katonának, mert annyira megkedvelték a barátságos embert. A másikat mogorvának tartották, inkább félték tőle.

Mikor a lovasok a Lenin és a Deák utca kereszteződését is elhagyták már csak egy-egy ház állt itt-ott.

A kedves katona hirtelen leszállt a lováról, fölment a domboldalra, gyors mozdulattal lekapta géppisztolyát, csőre töltött, szájába nyomta a csövet és lőtt. Fejét két fölbuggyanó vér-gejzír borította el egy pillanatra.

Nagybajuszú lovához kövülten tátotta a száját másodpercekig, majd hangos vezényszavakkal megfordította lovát, s visszavágatott a laktanyába.

Reggel az udvaron játszottam, amikor hallottam a lövéseket. Akkor már tudtam; megint határsértés, vagy öngyilkos katona.

Két nap múlva a nagyobb fiúktól megtudtam, hogy az utóbbi történt és azt is mondták, ha akarjuk, nekünk is megmutatják a katona vérét, ahol csupa sötét vörös a fű. Végül nekem megmutatták a fiúk, a lányokat viszont nem engedték el a szülők. Még meg is fenyegettek, hogy el ne próbáljam őket csalni arra a helyre. Nem mintha nekem szabad lett volna ott lennem tizenegy éves fejjel.

Azután minden nap kizarándokoltam a kedves katona vérehez, ami egyre sötétebb volt, végül egészen fekete lett. Volt, hogy egy szaglászó kóbor kutyát zavartam el onnan nagy nehezen. Egyszer meg a teheneket őrző Bolonddezső énekelgetett a vér előtt. Ette a piros ribizlit, s akkor mindig azt kántálta: „Csiribiri csiribiri nyem nyem nyem nyem.”

- A múlt héten még ilyen piros volt, mint ez - mutatta a kormos markában lévő gyümölcsöt és szó nélkül tovább állt.

A történetek után egyre inkább elhatalmasodott bennem valami meghatározhatatlan hiányérzet.

Minden egyes vérvéző után úgy éreztem, valamit tennem kellett volna, valami szépre gondolnom kellett volna, amitől aztán mégsem változik semmi, mert a kedves katonát már úgyszem tudom visszahozni ebbe a nyomorult világba.

Talán jobban kellene sajnálnom? Tovább kellene vigyázzba állnom a vére előtt? Vagy nekem is énekelnem kellene? Nem a csiribirit. A kedvenc nótáját. De mi lehet a kedvenc nótája. Majd megkérdezem a mogorvától, az tudja biztosan.

Hát igen, és sírnom kellene. Nem is sírtam még felette. Azt hiszem ez a megoldás.

Másnap, amikor kimentem, sírni akartam, de sehogyan sem sikerült. Csak erőlködtem, nyögtem, nyöszörögtem, de egy csöpp könny sem bújt ki a szememből.

Néhány hónappal később újra a mogorva katonát láttuk egy másikkal a határra baktatni. Igen megörültem neki. Rögtön eltökéltem magamban, hogy mindenképpen megszólítom a nóta ügyében, de mikor mellénk értek, meg sem mertem nyikkanni, s lassan elindultam hazafelé. Ekkor kiáltásra lettem figyelmes; a lányok apukája integetett a lovasoknak, hogy ha megállnának egy szóra. Gyorsan visszafutottam a lányok közelébe:

- Mi történt ezzel a szegény fiúval, ha szabad megkérdezni?
- Mit törődik maga azza! - vágta vissza szavait a mogorva nagybajuszú.
- Bocsánat, csak kérdezni akartam, hogy mégis miért tette.
- Hát mer barom, azé tette... Kurva volt az asszony, azt lútte volna szájon! - hadonászott a géppisztolyával.
- Bunkó! - mondta a lányok apukája, de csak úgy magában, s elindult a házak irányába.

Én viszont összeszedtem minden bátorságom és az induló lovasok után kiáltottam:

- Mi volt a kedvenc nótája!
- Anyád, az, kis hülye gyerek! - kiáltotta nagybajuszú kissé halkabbra véve magát, de

hallottam így is minden szavát.

A következő napokban nagybajuszú helyett másik lovasot láttunk a határra menni, és azután mindig csak ezt a kettőt. Ezek nagyon barátságosak voltak, úgyhogy azt mondták a lányok: egy kedves katonát elvesztettünk, kaptunk helyette kettőt.

Annyira felbátorodtak a lányok, hogy egy visszajövetel alkalmával felkérkedtek a lovasokhoz. A két katona benne is volt, magukhoz emelték a gyerekeket, elvitték őket az utca végéig és még vissza is. Egyikük engem is bátorított, hogy üljek csak nyugodtan föl, nem lesz semmi baj, és fölültem. A két lányt a másik lovas emelte maga elé, s elindultunk.

Nem is figyeltem merre megyünk, én csak a bólogató ló fejét néztem riadtan, drukkolva azon, hogy el ne kezdjen futni, netán vágatni magától.

Lassan elmúlt ez a szorongás és egyre jobban élveztem a lovaglást, ami már szinte mennybéli boldogságba ment át. Észre sem vettem, hogy már a kedves katona vérénél járunk. A lovasok itt megálltak, hosszan nézték a már csak foltokban feketéllő fűvet, és levették sapkájukat.

- Nyugodj békében drága barátunk - mondta az a katona, aki engem vitt, aki a bunkó társa volt. - Hát, kis barátom, nem tudjuk mi volt a kedvenc nótája, de vidám fickó volt, az biztos.
- Dehogynem volt! A Tolcsvayékat szerette hallgatni mindig - mondta a másik lovas.

Akkor éjjel alig aludtam. Csak a lovaglás, a katonák viselkedése járt a fejemben.

Másnap amikor hazajöttem az iskolából, azonnal megkerestem a zsoké sapkámat és futottam, futottam, egészen a kedves katona véreig. Kifulladásig, levegőért kapkodva álltam ott a fűvel szemben, levettem sapkámat:

- Nyugodj békében, te kedves katona - nyöszörögtem el olyan halkán, hogy magam is alig hallottam, majd lassan elindultam nagyokat szökellve, egyre nagyobbakat. A kocsikerekek vájta homokos úton találtam patkónyomokat is. Levettem a tornacipőmet és igyekeztem azokba lépni. Játzásból a kedves katona vitt haza. Az utolsó száz métert vágóban tettük meg. Aztán már egyedül is futtattam a lovat, még a magas kőkerítésünket is átugrattam vele.

Mire hazaértem, már elterveztem olyan sportos, játszós dolgokat, amiket szeretek csinálni, amikről még gondolkodni is jó.